

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 ,
протокол № 1.

Першапроректорка, головам методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ІринаКОВТУН

_____2024року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ЕТИКА»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 081 Право
галузь знань 81 Право
за заочною формою навчання**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИКИ

Доцентка кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук
та фізичного виховання

Наталія КУЛІШ

Асистентка кафедри філософії
соціально-гуманітарних наук
та фізичного виховання
28 серпня 2024 року

Олена ІВАНОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання 28 серпня 2024 року, протокол №1

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор
28 серпня 2023 року

Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
28 серпня 2024 року

Віктор ЗАХАРЧУК

Деканеса факультету публічного управління,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка

Тетяна ПІДЛІСНА

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол №1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		-	2
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	-	2
	1.2.	Лекції	-	2
	1.3.	Семінарські заняття	-	4
	1.4.	Самостійна робота студентів	-	4
	1.5.	Індивідуальні завдання	-	6
	1.6.	Підсумковий контроль	-	9
2.	Схема нарахування балів		-	11
3.	Рекомендовані джерела		-	12
4.	Інформаційні ресурси Інтернеті		-	14

Структура вивчення навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	У тому числі					усь ого	У тому числі				
		л 1.	п Л е к ц і ї	ла б	ін д	с. р.		л	п	ла б	і н д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Провідні поняття та сутнісні характеристики етики	8	2	2	-	-	4	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Історичні форми моральнісної культури європейської цивілізації	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Моральні Цінності та категорії	16	4	4	-	-	8	10	2	-	-	-	8
Тема 4. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації	12	2	2	-	-	8	10	2	-	-	-	8
Тема 5. Етика спілкування, етикет	16	4	4	-	-	8	10	2	-	-	-	8
Тема 6. Прийняття етичних рішень у практиці юридичної діяльності	28	4	4	-	-	20	42	2	2	-	-	38
Усього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Провідні поняття та сутнісні характеристики етики	2
1.1.	Поняття етики і предмет, завдання та функції.	
1.2.	Структура етики, ключові категорії та напрями етико-прикладних досліджень.	
1.3.	Основні типи етичних учень.	
2.	Моральні цінності та категорії етики	2
2.1.	Добро – зло, хідні етичні категорії.	
2.2.	Основні категорії моральної свідомості. Обов'язок, відповідальність, справедливість. Щастя як категорія моральної свідомості.	
2.3.	Поняття моральної самосвідомості. Честь і гідність людини.	

2.4	Совість. Розкаяння. Поняття сорому. Сенс життя та смерть.	
3.	Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації	2
3.1.	Поняття глобальних проблем та змін морально-етичних орієнтирів.	
3.2.	Споживацтво та масова культура як глобальна проблема. Раціональність та егоїзм.	
3.3.	Біоетика. Евтаназія. Клонування людини. Сурогатне материнство. Смертна кара.	
4.	Етика спілкування, етикет	2
4.1.	Етика спілкування: суть та моральні виміри. Специфіка спілкування.	
4.2.	Мета, завдання спілкування. Види, рівні, форми спілкування.	
4.3.	Функції спілкування.	
4.4.	Невербальні вирази спілкування. Типи спілкування.	
4.5.	Етика ділового спілкування.	
4.6.	Види та особливості юридичного етикету.	
4.7.	Поняття іміджу. Види іміджу. Складові іміджу.	
5.	Прийняття етичних рішень в юридичній практиці	2
5.1.	Проблемні ситуації та зони можливих конфліктів у практичній діяльності юриста	
5.2.	Конфлікт як соціальний феномен.	
5.3.	Структура конфлікту та динаміка розвитку конфлікту.	
5.4.	Основні стратегії конфліктної поведінки.	
5.5.	Тактика поведінки в конфліктах.	
5.6.	Правовий конфлікт.	
5.7.	Професійна емоційна вигорання в юридичній практиці.	
	Усього	10

1.2. Семінарські заняття Семінарські заняття 1

Тема 1. Провідні поняття та сутнісні характеристики етики

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Предмет, мета, завдання та функції етики як науки.
- 1.2. Структура етичного знання. Категорії етики.
- 1.3. Типи етичних учень.
- 1.4. Основні етапи розвитку етики.
- 1.5. Особливості ключових етичних концепцій.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: етика, предмет етики, функції етики, етичні вчення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну "етика"; пояснення предмету етики її завдань та функцій; визначення структури етики; пояснення базових етичних категорій; обґрунтування основних етапів розвитку етики; розкриття сутності етичних концепцій.

1.3. Самостійна робота студентів

Тема 1. Провідні поняття та сутнісні характеристики етики

Завдання 1.

1. Охарактеризувати актуальність етики, предмет, завдання, філософський сенс етики.
2. Етика, мораль, моральність. Мораль як вище культури. Мораль як соціальний феномен. Звичаї, мораль, право. Мораль та економіка. Мораль та релігія. Мораль та мистецтво.
3. Завдання етики, структура і функції етики. Місце етики в системі соціально-гуманітарного знання.
4. Бути готовим до дискусії щодо важливості існування етики як науки.

Завдання 2.

Підготувати 20 тестових питань на тему "Провідні поняття та сутнісні характеристики етики".

Тема 2. Історичні форми моральної культури людства

Завдання 1.

1. Етичні вчення давніх цивілізацій Сходу. Давньоіндійська етика. Давньокитайська етичне вчення. Давньогрецька та давньоримська етика.
2. Релігійно-етичні вчення доби Середньовіччя.
3. Гуманістична етика епохи Відродження. Етика доби Рационалізму та Просвітництва. Етика класиків німецької філософії. Етичні парадигми нової неklasичної філософії.
4. Історія етичної думки в Україні.

Завдання 2.

Підготувати доповідь на тему «Етичні вчення давніх цивілізацій Сходу»

Тема 3. Моральні цінності та категорії етики

Завдання 1.

1. Особливості етичних категорій. Моральні норми та цінності. Добро і зло як головні категорії етики. Моральне зло його походження і сутність.
2. Тлумачення проблеми вибору добра і зла. Взаємовідношення добра і зла.
3. Категорії моральної свідомості: обов'язок, справедливість, відповідальність, щастя.
4. Категорії моральної самосвідомості: честь, гідність, розкаяння, сором. Свіість-центральний чинник моральної самосвідомості.

Завдання 2.

Підготувати повідомлення на тему: «Сенс життя: моральний зміст».

Тема 4. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації

Завдання 1.

1. Свобода людини: її практичні та моральні виміри (свобода дії, свобода вибору, свобода волі, відповідальність).
2. Проблема співвідношення цілей і засобів людської діяльності.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 20 термінів на тему "Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації".

Тема 5. Етика спілкування, етикет

Завдання 1.

1. Парадигма спілкування в сучасній культурі. Відкритість і закритість, монологічність і діалогічність людської особистості.
2. Моральні виміри спілкування. Різноманіття передумов вимірів людського спілкування: моральний аспект.
3. Любов як феномен людського спілкування.
4. Толерантність, повага, співчуття, милосердя: їхня моральна цінність.

Завдання 2.

Підготувати реферат-огляд даної теми.

Тема 6. Прийняття етичних рішень в юридичній практиці

Завдання 1.

1. Характеристика проблемних ситуацій та зон можливих конфліктів у практичній діяльності юриста
2. Конфлікт як соціальний феномен. Структура конфлікту та динаміка розвитку конфлікту. Основні стратегії конфліктної поведінки.
3. Тактика поведінки в конфліктах.
4. Характеристика правового конфлікту.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 20 тестових питань на тему "Прийняття етичних рішень в юридичній практиці".

1.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.4.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в курсі релігієзнавства. В основній частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с.7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.4.2. Темі рефератів

1. Предмет і завдання етики.
2. Структура і специфіка етичного знання
3. Етапи історичного розвитку моралі, їх загальна характеристика.
4. Етична програма конфуціанства.
5. Етика буддизму.
6. Тенденції розвитку сучасної моралі.
7. Мораль як система принципів, норм і ідеалів
8. Ключові ідеї етичної філософії Сократа.
9. Кохання як моральна існа цінність.
10. Страх смерті і воля до життя.
11. Проблема вибору в житті людини.
12. Свіість та її сучасні опоненти.
13. Сенс життя: моральний зміст.
14. Етичні погляди Гегеля.
15. Етикет і мода.
16. Смерть і кара: за і проти.
17. Лицарський зразок поведінки від середньовіччя до нашого часу.
18. Моральні ідеали українства: історія та сучасність.
19. Щастя як практична проблема
20. Етичні знання в античну епоху: базові концепції.
21. Етична свідомість епохи Середньовіччя і Відродження.

22. Етичні концепції І. Канта і Г. Гегеля.
23. Розвиток етичних поглядів у другій половині XIX ст.: два підходи до рішення моральних проблем.
24. Мораль як система принципів, норм і ідеалів.
25. Структура моралі.
26. Функції моралі.
27. Добро і зло як визначальні категорії етики.
28. Моральна відповідальність особистості
29. Поняття честі та гідності.
30. Основні концепції сенсу життя.
31. Поняття щастя.
32. Любов як моральна цінність.
33. Етика спілкування.
34. Етичні проблеми породжені віртуальною реальністю
35. Етика і етикет.
36. Етика як сфера філософських знань.
37. Поняття моральності в історії етики.
38. Етичне вчення Аристотеля.
39. Проблема природи моралів етиці.
40. Природні, соціальні та духовні основи моральності.
41. Моральна свідомість, її структура.
42. Норми та принципи як елементи моралі.
43. Моральні співвідношення моральні надіяльність.
44. Моральні аспекти професійності.
45. Діяльність людини в природі та її наслідки.
46. Програма "переоцінки цінностей" Ніцше та її оцінка.
47. Свобода самоздійснення особи.
48. Основні аспекти проблеми свободи в етичних поглядах Лесі Українки.
49. Цінність людського життя.
50. Теорія справедливості як чесності Дж. Ролза.
51. Поняття морального обов'язку в етиці І. Франка.
52. Товариство, дружба та любов – моральні цінності.
53. Толерантність і повага як виміри людського спілкування.
54. Чи потрібні в сучасному світі співчуття та милосердя?
55. Діалектичний зв'язок процесу морального виховання та самовиховання.
56. Моральні проблеми людської діяльності.
57. Суб'єктивно-особистісні засади вирішення сенсу життя.
58. Вчинок як критерій моральних якостей індивіда в умовах свободи вибору.
59. Соціальні ідеали та моральні принципи нашого сучасника.
60. Етика спілкування і проблеми молоді.
61. Ключові проблеми сучасної біоетики.
62. Раціональність та емоції в сучасному світі: етичний вимір.
63. Споживачтво та масова культура: етичний вимір.
64. Правовий конфлікт.
65. Імідж юриста.

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з використанням тестових технологій.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Хто був першим «батьком етики» її систематизатором?

2. Що є головним предметом дослідження етики?
3. Що є ключовими функціями етики?
4. Що є складовою частиною етики?
5. Що виділяють у структуру прикладної етики?
6. Про яку філософсько-етичну традицію та життєву настанову йдеться? Згідно якої єдиним або вищим благом, що має цінність саме по собі, є щастя?
7. Етична теорія та принцип поведінки, згідно з якими основою моральності та критерієм правильних вчинків є корисність.
8. Милосерддя любові є концептуально вираженою якості універсальної чесноти, яка розповсюджується на близьких, чужих та навіть ворогів. Про що йдеться?
9. Здійснюється через формування особистості, розвиток її самосвідомості, морального самовдосконалення. Мораль привчає людину дотримуватись правил гідної поведінки, виховує здатність керуватися ідеалами добра, істини, прекрасного. Про яку функцію моралі йдеться?
10. Гарантія добродійного життя вміщується у принципі "золотої середини", принципі міри. Хто є автором такої розуміння життя?
11. В якій періоді чеснота "милосердя" була акцентована?
12. Віра в безмежність творчих можливостей людини, тотожність людяності і вченості як моральних імперативів була ознакою якого періоду?
13. Мораль якого періоду наперше місце ставить ідею цінності земного життя, необхідність його покращення та удосконалення, відтак змінюється уявлення про моральні чесноти людини?
14. Як і в чому виділяють науковці?
15. Про який вид зла йдеться? "Являє собою частину історичного процесу, створене під впливом діяльності людей, не може контролюватися людиною".
16. Відношення залежності людини від чогось (від іншого), яке сприймається нею в якості визначальної основи для прийняття рішень і реалізації дій, прямо або опосередковано направлених на збереження чогось або сприяння йому. Це?
17. Що є формою моральної самосвідомості?
18. В етичній літературі прийнято виділяти такі види любов'язку. Які?
19. Які історичні форми справедливості?
20. Про який тип любові йдеться? Це дружба любов, зумовлена соціальними стосунками й особистим вибором людини.
21. Як і в чому виділяють у структуру конфлікту?
22. Як і в чому динаміка конфлікту Вам відомі?
23. Складовою чого є соціальне напруження?
24. Складовою чого є інцидент?
25. Виберить складову, яка не входить в структуру конфліктної стадії.
26. Що відносять до ключових стратегій конфліктної поведінки?
27. Що є видом тактики у конфлікті?
28. Ці засади моралі сприймаються як всілюдські – універсальні, загальноприйнятні. Які саме?
29. Де не прийнятний суб'єктивізм оцінки моральних вчинків?
30. Цю концепцію представляють саменауковці біологи, які твердять, що рушійною силою у поступовому розвитку тваринного світу виступив альтруїзм. Що це за концепція?
31. На яких проблемах акцентувала увагу етика Стародавньої Греції?
32. Як називається етичний культ задоволень?
33. Як називається ототожнення добродійностей із знаннями, пізнавальною діяльністю?
34. Хто був першим історією етики моралістом-просвітителем?
35. Хто першим впровадив етику як самостійну дисципліну?
36. Хто визначав етику як науку, яка вивчає етичні добродійності, їх роль в досягненні щастя, досліджує, який характер, який норов є найкращим?

37. Який ідеал вибудовувався згідно прикладом служіння апостолів Христу?
 38. Що найхарактернішою ознакою етики Середньовіччя?
 39. За цієї епохи відбулося соціальне пробудження особи, яка поступово звільнялася від усвідомлення обмеженості свого буття, впевнювалася у своїх можливостях. Яка це епоха?
 40. Хто з мислителів репрезентував етику Просвітництва?

1.5.2. Приклад залікового білету

Яка функція етики дозволяє вирізнити моральну сторону (складову частину) з різноманіття людської діяльності, визначити і описати реальні звичаї, мотиви поведінки людей?

- А. Описова
 Б. Ціннісно-орієнтаційна
 В. Функція вироблення етичних знань

2. Схеми нарахування балів

2.1. Нарухування балів студентам знавчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Вивчення навчальної дисципліни	
До 100 балів	
Очна (денна, вечірня) форма навчання	Заочна форма навчання
До 10 балів – за результатами навчання під час лекцій	До 5 балів – за результатами навчання під час лекцій
До 40 балів – за результатами навчання під час семінарських занять	До 25 балів – за результатами навчання під час семінарських занять
До 20 балів – за результатами самостійної роботи	До 40 балів – за результатами самостійної роботи
До 30 балів – за результатами складання семестрового контролю	

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 5 лекційних занять заданною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій				
			1	2	3	4	5
1.	Заочна	5	1,0	2.0	3.0	4.0	5.0

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється сумаю балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з таблицею 4.2. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова

Зцієї навчальної дисципліни передбачено проведення 1 семінарського заняття

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	б тем	Номер теми						Усього балів
		1	2	3	4	5	6	
1	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	4	4	2	2	2	16
2	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4						4
	Усього балів							20

Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Гончаров Г.М., Червона С.П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2021. 184с
2. Етика та естетика: навчальний посібник / Петрушенко В. Л. та ін. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с.
3. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с
4. Малахов В.А. Етика: курс лекцій. К.: Либідь, 2001. 384с.
5. Мовчан В.С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 412с.
6. Тофтул М.Г. Етика: підручник. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 448с.
7. Юрій М.Ф. Етика: підруч. К.: Дакор, 2006. 320с.

Тема 2

1. Гончаров Г.М., Червона С.П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2021. 184с.
2. Етика та естетика: навч. посіб. / Петрушенко В. Л. та ін. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с.
3. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с
4. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття: навчальний посібник К.: Либідь, 1997. 210 с.
4. Малахов В.А. Етика: курс лекцій. К.: Либідь, 2001. 384с.

5. Мовчан В. С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 412 с.
6. Тофтул М. Г. Етика: підручник Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 448 с.

Тема 3

1. Гончаров Г. М., Червона С. П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А. М., 2021. 184 с
2. Етика та естетика: навч. посіб. / Петрушенко В. Л. та ін. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с.
3. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с
4. Малахов В. А. Етика: курс лекцій. К.: Либідь, 2001. 384 с.
5. Мовчан В. С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 412 с.
6. Тофтул М. Г. Етика: підручник Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 448 с.

Тема 4

1. Головченко В. Смертна кара: морально-правові аспекти застосування. Журнал «Віче». 2007. № 22. URL: <http://www.viche.info/journal/726/>
2. Гончаров Г. М., Червона С. П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А. М., 2021. 184 с.
3. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с.
4. Запорожан В. М., Аряєв М. Л. Біоетика та біобезпека: підручник К.: Здоров'я, 2013. 456 с.
5. Лютий Т. В. Маргінальність у людському бутті. // Грані людського буття: Позитивні та негативні виміри антропо-культурного. К.: Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2010. С. 217-233.
6. Малахов В. А. Етика: курс лекцій. К.: Либідь, 2001. 384 с.
7. Міжнародне помилування. Смертна кара в 2017 році: факти та цифри. URL: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/04/death-penalty-facts-and-figures-2017/>.
8. Мовчан В. С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 412 с.
9. Москаленко В. Ф., Попов М. В. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2005. 324 с.
10. Тофтул М. Г. Етика: підручник Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 448 с.
11. Хімченко С. А. Доктринальні підходи до проблеми легалізації евтаназії в Україні. Актуальні проблеми держави і права: збірник наук. праць. 2010. № 55. С. 225-233.

Тема 5

1. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посібн. К.: Центручбової літератури, 2011. 251 с.
2. Зусін, В. Я. Етика та етикет ділового спілкування: навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури, 2005. 220 с.
3. Комунікаційні інструменти для побудови репутації: курс Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/NaUKMA/CI101/2014_T1/about.
4. Малахов В. А. Етика: курс лекцій. К.: Либідь, 2001. 384 с.
5. Малахов В. А. Етика спілкування: навч. посібник К.: Либідь, 2006. 386 с.
6. Мовчан В. А. Етика: навч. посібник. К.: Знання, 2007. 483 с.
7. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин. К.: Кондор, 2007. 325 с.
8. Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура. Діловий етикет: навчальний посібник. К.: Знання, 2006. 391 с.
9. Філоненко М. М. Психологія спілкування: підруч. К.: Центручб. літератури, 2008. 224 с.
10. Чистіліна Т. О. Етика та естетика К.: Центручбової літератури, 2021. 304 с.
11. Чмут Т. К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування: навч. посіб. К.: Вікар, 2006. 223 с.
12. Шеломенцев В. М. Етикетісучасна культура спілкування: навчальний посібник. Київ: Лібра, 2003. 416 с.

13. Філоненко М. М. Психологія спілкування: підруч. К.: Центр учб. літерат., 2008. 224 с.
14. Юрій М. Ф. Етика: підруч. К.: Дакор, 2006. 320 с.

Тема 6

1. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 564 с.
2. Докаш В. І. Конфліктологія та медіація: навчальний посібник Чернівці, Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 249 с.
3. Іванов В. М., Іванова О. В. Юридична конфліктологія: навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 224 с.
4. Лозовой В. О., Петришин О. В. Професійна етика юриста. Х.: Право, 2004. 176 с.
5. Пірен М. І. Конфліктологія: Підручник. К.: МАУП, 2003. 484 с.
6. Професійна етика юриста: навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с.
6. Степаненко В. Ф. Етика в проблемних і аналітичних задачах. К.: Вицашк., 1998. 272 с.
7. Федій О. А. Естетотерапія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.
8. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
9. 5 симптомів професійного вигорання юристів та як з ними боротися URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/5-simptomiv-profesijnogo-vigorannya-yuristiv-ta-yak-z-nim-borotisy.html>

Інформаційні ресурси Інтернеті

1. https://filosof.com.ua/elektronna_biblioteka - Електронна бібліотека інституту філософії НАН України
2. <https://newacropolis.org.ua/projects/introductory-course-НовийАкрополь>
3. <http://estetica.etica.in.ua/category/estetika-mistetstvo/>-Естетика в сучасному світі
4. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=18041 – Енциклопедія сучасної України
5. <https://chtyvo.org.ua> – Бібліотека Чтиво
6. <https://www.newlib.org.ua/> - Нова бібліотека Софії Мудрості